

Πρώτη Εκτίμηση του Οικονομικού Αντικτύπου στην Κύπρο από την Ευρωπαϊκή Δέσμη Ενεργειακής και Κλιματικής Πολιτικής “Fit for 55”

Θεόδωρος Ζαχαριάδης, Ηλίας Γιαννάκης και Κωνσταντίνος Ταλιώτης

Η Δέσμη “Fit for 55” είναι ένα σύνολο νομοθετημάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης που στοχεύει στην υλοποίηση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, ενός πολύ φιλόδοξου σχεδίου της ΕΕ που αποτελεί παράδειγμα για τον υπόλοιπο κόσμο αναφορικά με τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την περιβαλλοντικά βιώσιμη ανάπτυξη. Τόσο ο βασικός στόχος της Δέσμης (μείωση εκπομπών κατά 55% το 2030 σε σύγκριση με το 1990) όσο και ο στόχος της Πράσινης Συμφωνίας για μηδενικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου το 2050 είναι νομικά δεσμευτικοί, λόγω του Ευρωπαϊκού Νόμου για το Κλίμα (Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1119) που εγκρίθηκε από τους ηγέτες της ΕΕ τον Ιούλιο του 2021.

Πέρα από τη συμβολή στη σταθεροποίηση του παγκόσμιου κλίματος, η πολιτική αυτή έχει στρατηγικό στόχο την απεξάρτηση της Ευρώπης από τα ορυκτά καύσιμα. Σε άλλες συνθήκες, αυτός ο μετασχηματισμός θα συνέβαινε σε περισσότερα χρόνια, ώστε η πράσινη μετάβαση να είναι ομαλότερη για την οικονομία και την κοινωνία. Όμως τώρα επείγει, γιατί η κλιματική αλλαγή παίρνει άσχημες διαστάσεις και φαίνεται να επαληθεύονται τα πιο απαισιόδοξα σενάρια των επιστημόνων του κλίματος. Κατά συνέπεια, το κόστος της μετάβασης εκτιμάται ότι είναι σαφώς χαμηλότερο από το κόστος της ανεξέλεγκτης κλιματικής αλλαγής στην οποία θα οδηγηθούμε χωρίς τέτοια μέτρα. Μάλιστα, η πολεμική συγκυρία του 2022, παρόλο ότι ασκεί άμεση οικονομική πίεση και απαιτεί βραχυπρόθεσμες δαπάνες και ρυθμίσεις που δίνουν την εντύπωση ότι η πράσινη μετάβαση μπορεί να περιμένει, ωστόσο υπενθυμίζει τη στρατηγική σημασία – και το αντίστοιχο οικονομικό όφελος – που θα έχει η απεξάρτηση από εισαγόμενους ενεργειακούς πόρους και πρώτες ύλες.

Το παρόν άρθρο παρέχει μια αποτίμηση των πιθανών οικονομικών επιπτώσεων της Δέσμης “Fit for 55” στην Κύπρο, με βάση τους δεσμευτικούς στόχους ενεργειακής και κλιματικής πολιτικής που συμφωνήθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μέχρι το καλοκαίρι του 2022. Στοιχεία αυτών των εκτιμήσεων χρησιμοποιήθηκαν από την κυπριακή κυβέρνηση για τη διαπραγμάτευση επιμέρους νομοθετημάτων εντός ΕΕ. Η Δέσμη περιλαμβάνει 13 νομοθετήματα (Οδηγίες και Κανονισμούς) σε θέματα φορολογίας, ενέργειας, οδικών μεταφορών, αεροπορίας, ναυτιλίας, δασών και άλλων περιβαλλοντικών στόχων. Στην ΕΕ, δεν έχει υπάρξει προηγούμενο για την ταυτόχρονη τροποποίηση τόσο πολλών νομοθετημάτων σε τόσο πολλούς τομείς πολιτικής. Συνοπτικά, η ανάλυσή μας οδηγεί στα συμπεράσματα ότι:

- Το ισοζύγιο ανάμεσα στα πρωτογενή κόστη και οφέλη της Δέσμης εξαρτάται από τα έσοδα που θα διασφαλίσει η Δημοκρατία μέσω της δημοπράτησης δικαιωμάτων εκπομπών στη Ναυτιλία.
- Σε ό,τι αφορά τις ευρύτερες οικονομικές επιπτώσεις, η Δέσμη από τη μια πλευρά θα επιδράσει αρνητικά στο κόστος ζωής (με επακόλουθα στην αγοραστική δύναμη, την απασχόληση, τα δημόσια έσοδα και τις ανάγκες κοινωνικής στήριξης). Ωστόσο, θα μειώσει την εξάρτηση από εισαγόμενη ενέργεια, θα μειώσει αισθητά το κόστος εισαγωγών καυσίμων που επιβαρύνει σοβαρά το εμπορικό ισοζύγιο, θα αυξήσει την παραγωγικότητα της οικονομίας (λόγω καλύτερης ενεργειακής απόδοσης) και θα βελτιώσει την ποιότητα ζωής (λόγω μειωμένων εκπομπών). Σε κάθε περίπτωση, τα φιλόδοξα μέτρα του “Fit for 55” μπορούν να είναι πολύ επωφελή, αλλά απαιτούν αρχικά δέσμευση αυξημένων δημόσιων και ιδιωτικών πόρων και σταδιακό μετασχηματισμό του μοντέλου της κυπριακής οικονομίας.